

Motion till riksdagen 2013/14:So624

av **Hillevi Larsson m.fl. (S)**

Statens ansvar för det ökade trycket på socialtjänsten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återupprätta arbetslöshets- och sjukförsäkringen.¹
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om höjd ambitionsnivå inom arbetsmarknads- och utbildningspolitiken.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rättvis fördelningspolitik för att minska klyftorna.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om bättre missbruksvård och psykiatrisk vård.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om mindre krav på kontroll och mer fokus på direkt klientarbete i socialtjänsten.

¹ Yrkandena 1 och 2 hänvisade till AU.

² Yrkande 3 hänvisat till SfU.

Fel! Okänt namn på

Motivering

Den borgerliga regeringen har sedan dag ett ägnat sig åt att vältra över kostnader på kommunerna. Den statliga skatten har sänkts, men många kommuner och landsting har istället tvingats höja skatten för att klara välfärden. På kommunalnivå och landstingsnivå råder ”platt skatt”, till skillnad från på statlig nivå där de som tjänar minst inte betalar skatt. Det innebär att en skattehöjning på kommunal/landstingsnivå även betalas av låginkomsttagare.

Regeringens arbetsmarknadspolitik handlar mest om att göra tillvaron eländig för arbetslösa, med förevändningen att de då kommer att vilja arbeta. Gratis tvångsarbete i fas 3 är sista anhalten för Sveriges långtidsarbetslösa. Det har inte lett till fler jobb och de arbetslösa i fas 3 mår överlag dåligt och känner hopplöshet.

Till detta kommer regeringens försämringar i arbetslöshets- och sjukförsäkringen som fått som konsekvens att allt färre är kvalificerade för att få a-kassa och sjukersättning.

En del sjuka och arbetslösa har fått vända sig till anhöriga för att få hjälp med sin försörjning. Andra tvingas vända sig till socialtjänsten för att överleva. I nio av tio kommuner har försörjningsstödet (socialbidragen) ökat, till följd av regeringens politik.

Regeringens fördelningspolitik har inneburit ökade klyftor, de rika har blivit rikare och de fattiga fattigare. Den växande fattigdomen har inneburit att trycket på socialtjänsten ökat.

Statens övervältring av kostnader på kommunerna har inte bara inneburit ökat tryck på socialtjänsten, det har också inneburit sämre ekonomiska resurser för kommunerna att möta upp det ökade trycket.

Akademikerförbundet SSR har tagit initiativ till en kartläggning av socialsekreterarnas arbetsmiljö runtom i landet. 803 socialsekreterare har intervjuats. 77 procent av socialsekreterarna uppger att arbetsbelastningen är hög eller mycket hög. En del av detta beror på att alltfler tvingas söka försörjningsstöd för att klara sig.

Stress och hög arbetsbelastning är regel snarare än undantag. Fler ärenden hamnar på socialtjänstens bord samtidigt som de administrativa kraven på dokumentation ökat. 74 procent av socialsekreterarna anser att de administrativa kraven har ökat, men utan ökade resurser och tid för uppföljning.

Resultatet har blivit ökad stress, ökat overtidsarbete och mindre tid till förebyggande arbete. 78 procent av socialsekreterarna uppger att de ökade administrativa kraven inneburit mindre tid för direkt klientarbete. 53 procent av socialsekreterarna lider av sömnproblem. Bara var fjärde socialsekreterare anser sig kunna leva upp till socialtjänstlagens intentioner. Nära fyra av tio säger att de inte klarar rättssäkerheten och kvaliteten.

I storstäderna är situationen extra ansträngd för socialtjänsten. I Malmö är det bara två procent av socialsekreterarna som upplever att de kan följa lagen. Nästan hälften säger att det är kommunens ekonomi, inte klienternas behov, som avgör vilka resurser som sätts in. Över 73 procent har allvarligt övervägt att lämna sitt yrke någon gång under de senaste två åren. 80–90 ärenden åt

Fel! Okänt namn på

gången per handläggare är inte ovanligt. Dyker då ett akut ärende upp tvingas socialsekreteraren släppa allt annat eller försöka lösa det på lunchen eller genom att jobba övertid.

I Stockholm finns nätverket ”Nu bryter vi tystnaden” som bildats av socialsekreterare. Nätverket är ett samarbete mellan fackförbunden Vision och Akademikerförbundet SSR. Nätverket kämpar för bättre arbetsmiljö för socialarbetare och ökad rättssäkerhet för klienterna. Ett problem som nätverket lyfter fram är att de hårda dokumentationskraven bara handlar om ökad kontroll över klienterna, inte om att hjälpa människor att bli självförsörjande. Socialsekreterarna ägnar en stor del av sin arbetstid åt att gå igenom kvitton och kontoutdrag som klienterna i sin tur måste lämna in varje månad för att få ekonomiskt bistånd. Anhopningen av ärenden på enskilda socialsekreterare har dessutom ökat markant. I stort sett det enda som hinns med är att alla ska få sina bidrag i tid i slutet av månaden. Den personliga kontakten och insatser för att långsiktigt hjälpa människor uteblir.

Det behövs mer resurser för att anställa fler socialsekreterare men även ökade insatser för att behålla erfaren personal. Den höga personalomsättningen är ett stort problem. Alltför många väljer att lämna sina jobb för att komma undan stressen och de usla villkoren.

Det ligger ett ansvar på kommunerna att tillskjuta nödvändiga resurser och se till att socialtjänsten fungerar på ett rättssäkert sätt. Men det ligger ett ännu större ansvar på staten som är huvudansvarig för dagens situation, med kostnader som vältras över på kommunerna och politik som leder till ökad fattigdom.

Bland dem som inte har fullständig grundskole- eller gymnasiekompetens är arbetslösheten som högst och många i denna grupp lever på försörjningsstöd. Trots det får Arbetsförmedlingen inte erbjuda hjälp att komplettera grund- och gymnasiekompetens. Samtidigt har Arbetsförmedlingen de senaste fem åren skickat tillbaka 20 miljarder kronor till staten, pengar som brunnit inne för att regelverket är så begränsat vad gäller vilka insatser som kan sättas in för de arbetslösa. Det fyrkantiga regelverket måste snarast brytas upp och möjliggöra verkningsfulla insatser för de arbetslösa!

Idag är så många som tio procent av deltagarna i fas 3 hänvisade till försörjningsstöd. Fas 3 innebär ett gigantiskt resursslöseri, både av ekonomiska och mänskliga resurser. Fas 3 måste snarast läggas ner och ersättas av utbildningsinsatser som ökar chansen till jobb och offentliga anställningar med riktiga löner.

I en tid när arbetslösheten är skyhögt, ungdomskullarna är stora, söktrycket ökar och bristen på arbetskraft samtidigt är alarmerande har regeringen valt att skära ner på högskoleutbildning. Det bidrar till ökad arbetslöshet och för dem som inte kvalificerar sig för a-kassa kan försörjningsstöd bli aktuellt.

Socialförsäkringarna måste återupprättas, som bonus kommer det att minska trycket på socialtjänsten. En mer rättvis skatte- och fördelningspolitik är också nödvändig. Lyckas vi minska klyftorna och fattigdomen minskar också belastningen på socialtjänsten.

Fel! Okänt namn på

Kan vi få till stånd en bättre missbruksvård och psykiatrisk vård innebär det att socialtjänsten slipper fungera som kontrollinstans för människor som i första hand behöver hjälp för sitt beroende/sin sjukdom.

Avslutningsvis måste kraven på socialsekreterarna att kontrollera klienterna bli mindre rigida till förmån för direkt klientarbete. Det behövs mer samverkan med klienterna och huvudmålet måste vara att de ska få ett bättre liv.

Stockholm den 27 september 2013

Hillevi Larsson (S)

Adnan Dibrani (S)

Jasenko Omanovic (S)

Kerstin Nilsson (S)

Louise Malmström (S)

Per Svedberg (S)

Eva Sonidsson (S)

Katarina Köhler (S)

Kristina Nilsson (S)

Marie Nordén (S)

Åsa Lindestam (S)